

Sandberg, Åke, *Främling i sin stad. Stängda fabriker och butiker – missnöje och framtidstro*. Books on Demand 2021. 317 s.

Främling i sin stad. Åke Sandberg (professor em. i sociologi vid Stockholms universitet) har valt boktiteln från ett av sina samtal med säfflebor. "Man känner sig som en främling i sin egen stad." Boken är Åke Sandbergs försök att beskriva läget i Säfte, hur hans barndoms stad under de senaste decennierna har klarat globaliseringen och hur samhället och de politiska strömningarna har påverkats av de senaste decenniernas invandring.

Under uppväxtåren på 1950-talet kunde Åke Sandberg se ett Säfte med framtidstro – en lysande industristad. "Sveriges mest civilingenjörstäta" har någon beskrivit den som. Billerud fungerade som ett nav i samhället. Med huvudkontor, skogskontor, forskningslaboratorium, sulfitfabrik och pappersbruk (långt över 1000 anställda) samlade Billerud personer av vitt skilda kompetenser. Bolaget bidrog starkt till bostadsbyggandet och stöttade föreningslivet.

Idag ser det annorlunda ut. Kanske att Säfte har drabbats hårdare än de flesta andra kommuner. Närmare 2000 industrijobb har försvunnit. Konkurserna har avlöst varandra, andra företag har flyttat produktionen utomlands. Vid sina årliga återbesök i hemstaden kan Åke Sandberg se det som alla säfflebor ser, tomma butikslokaler, stängda industrier, arbetslöshet ... Man möter en bygd som under de senaste decennierna har förändrats; industriellt, politiskt och kulturellt – men där det också finns en spirande framtidstro i form av nya industrietableringar och ett blomstrande kulturliv.

Åke Sandberg bestämde sig 2014 för att undersöka läget i Säfte, och få en förståelse för om det är de senaste decenniernas invandring (och bristande integration) eller globaliseringens effekter (och ett allmänt missnöje) som är huvudanledningen till att Sverigedemokraterna 2018 fick 18 procent av rösterna i kommunalvalet, 25 procent i riksdagsvalet (över 50 procent i gymnasieelevernas val).

Efter att ha gett läsaren en ingående beskrivning av Säftes historia redovisar han i ett antal kapitel hur samhället har utvecklats. Han har intervjuat "säfflebor på stan" och ett tiotal lokalpolitiker. Han beskriver hur det politiska läget har förskjutits. Sedan kommunsammanslagningen 1971 har Säfte en borgerlig majoritet. Centerpartiet kan se tillbaka på 55 år bakom rodret, efter valet 2002 (efter sjukhusnedläggningen) med egen majoritet. Privatiseringsgraden är förhållandevis hög.

Metoderna är alltså samtal på stan och med politiker. Åke Sandberg går också igenom en rad olika forskningsteorier inom fälten migration, radikal höger och nationalism – och undersöker om dessa går att applicera på fallet Säfte. Han vill inte se invandringen i sig som det stora problemet för orter som Säfte. Här har vi istället globaliseringen, den som starkt har bidragit till att ett par tusen arbetstillfällen har försvunnit.

Främling i sin stad är utgiven på förlaget Books on Demand. Åke Sandbergs avsikt är att så småningom kunna ge ut en reviderad upplaga, där han samlar intryck från läsare och ytterligare möten med säfflebor – exempelvis från den debattkväll som hembygdsföreningen i höstas arrangerade i Säfte kyrka.

Claes Åkerblom